

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ КОНКУРС СОЧИНЕНИЙ

"Са беза наъна мотт!"

**Са хъамсара
г1алг1ай
мотт,
со хъа сийна гораотт.**

Ученицы 11 «Б» класса
СОШ №5 с. Новый Редант
Малгобекского района РИ
Оздоевой Хадишат

Руководитель: Льянова М. Х.

*Сона-м сай са санна бе́за хьо, Глалгай мотт.
Со хьа кхоллаш Дала сица кхелла мотт.
Нанас ага тла или сона даьха мотт,
Боча Даьле хьесталуш, аз дулаш ду мотт.
Газдиева Аь.*

Наьна мотт!

Мичара хьабоагла цу деша овла? Маца? Аз дуккха тийнад сайна уж хаттараш? Наьна метта хозал йийца цхьаккха саг варгвац. Сай сочинени длайолаеш са доаладе безам бар Цлечой Марета цох лаьца яздаь ер муглараш.

*Наьна мотт, хьа хозал язье,
Цхьаккха кьоолам тоаьргбац.
Еррига баьцех каьхат хилча,
Цу тла из длахошаргдац.*

Хлара кьаман доккха-зламига дар, аьнна, кьоаста ца деш, Дала лаьттан дакьа деннад, мотт беннаб, глулакх-оамал деннад. Цигара хьадоагла аьнна хет сона кьаман кертера белгало лаьтта, бувца мотт цар оамал.

«Нана» яхачул дезагла дош дий теш, сага цхьанна а кьаман меттаца? Дунен тла эггара хьалхагла сага хьахозар ший наьна оаз я. Юххьанца дайза а, хеза, а хлама деза ма дий. Иштта хоза язду цох лаьца Льянов Мухьмада:

*Наьна мотт – ираза мотт
Хезадий шоана,
Ший бер хьоасташ нанас
Оала мерза дешаш?*

Да а да уж мерза дешаш хлана аьлча, оал наьна метталла. Цхьаккха саг хургвац аьнна хет сона наьна мотт яха дешаш ца довзаш а, уж ца хозаш а. Дукхача хана денз наха бовзаш хиннаб хоза а, говза а ала доаглача аьннача деша низ «Дош доацачун корта а хиннабац», «Лебе ца ховча метто

– корта баккхийтаб». «Дикача хъехамел дикагла сагла дац» - йоах вай глалглай кицаш.

Иштта беза хила боагла вайна а дуккхача бляшперашка бахаш са даьшей, ноанашей бийца а бувцаш хъабоагла глалглай наьна мотт. Цун цленалах, хозалалах клоаргалах дувца дукха да аьнна хет сона. Цунна дала жоп цаг мара дац - вай даьшкара. Длаяхача замашка дукха теркал ца беш, тесса бита хиннаб вай наьна мотт, цун хинна сигале ю, иштта тамашне кхоане а ца йовзаш теркал ца еш ховш хинна дац царна вай наьна метта тамаш, гуш хиннаяц цун йоккха тлехьале. Мел дийцача а сага вахаре хиланза дарг-доацаш да эхь-эздел, ггулакх, сий лорадар, дай ладаташ, наьна мотт. Уж шийца доаца саг со цу кьама ва ала йиш йолаш вац, хлара кьаман ше-ший тайпара да уж.

Вай тахан майра ала йиш йолаш да наьна мотт хьахиннаб багахбувцама ларда тла. Глалглай багахбувцама юкье дуккха да из хозне дола маьлха жовхлараш. Уж да: фаьлгаш, кицаш, ховли-довзалеш, оаламаш, легендаш, клоанолгаш, иллеш, ашараш, исторически шера дувцараш. Даиман наха хъехам луш, дикачунна нах тлахьехаш, вочунна уж гаьна боахаш хьадаьхкад уж.

Наьна мотт хозне вайна йовзийта глерташ, цу меттала йоазув-дешареи кхолла глерташ, шоай са ца кходеш кьахьийгад вай кхаман лилманхоша а боккхагболча хьехархоша. Уж ба: Мальсагов З., Мальсагов Д., Озиев С., Озиев А, Беков Д., Базоркин А. иштта а кхы дукха бараш. Царна хетаяь Чахкиев Капитон язьяь «Сийле хийла» яха стихотворени йоалае безам бар са.

Сийле хийла хьалхар-хьалха

Хьо тха дешар даьккхарий

Хьо блогора боахаш балха,

Хийла бийса йоаяьрий.

Мишта бийцаб те вай даь-даьша цлена а хоза а хьела хьаст санна бола, вай глалглай мотт. Кхыча кьаман метта дешаш юкье а ца кхувлаш.

Шаъра а тайжа а бийцаб г 1алг1аша шоай наъна мотт. Вайна хов воаш хий доацаш дисача, фо доацаш дисача, малх боацаш дисача – доахалургдооцалга, иштта вайна ха деза, вай уйла терко е еза мотт боацаш дисача воаш доахалургдооцилга.

Дунен т1а адамлен хъа мел кхеллача т1ехъленел йоккхаг1 йола т1ехъле мотт ба.

*Мел доакхал ду аз, хьо
сайна бовзарах,
Х1аъта кхы а ч1оаг1аг1а хьо
сога беларах,
Хьо боацаш ма вусалва со,
хьоца доацар са.
Вахар дац, из иштта ца хетачун.
Со хам беш вац!*

Мальсагов А.

Фуннаг1а мара т1а ца кхачарах шоайла хъерчаш, хъабакхаб са дай. Дала к1ал ца буташ кхыча къамашта нийса бокъонаш йолаш. Из иштта хургдацар аьнна хет сона, б1арчача къаман барт бецаре. Мел халонаш духъал ювле а вай паччахъалкхе хъальеш хъадоаг1а вай. Из деррига вай мехка хъал тоадеш, ший къаман юхъ ца йоагаеш, ший наъна мотт ц1ена бувцаш, ше визза г1алг1а ва аьнна хъагойташ хъавоаг1а вай Президент Зязиков Мурат.

Вай наъна мотт а литература а г1алг1ай меттал хозал кхы а овсаре хъахокхаг1ерташ дуккха ба са хъамсара йоазонхой таханарчарца. Уж ба: Чахкиев С., Гагиев Г., Угурчиев А., Арчаков С., Плиев А. иштта кхы дуккха бараш. Укх юкъе доаладе безам бар са Зязиков Б. г1алг1ай меттах лаьца яздаь дешаш: «Г1алг1ашка ала ма яхийта зама, хъакхаштаг1а бувца даьша бийцар». Цу дешай уйла йича вайна гу мел ч1оаг1а дог лазаш ва поэт. Х1аъта тахан вай лоарх1а а лоарх1 беза а без вай г1алг1ай мотт из ба в1алла лекъарбоаца хъаст.

Дег тIара баркал хилда хьона

Са къамо эздий бувца мотт.

Вай мотт шаърбеш, хозбеш, зIамига бер санна боча болаш лелабе
беза вай. Из цIенеи бочеи лелабар вай кертерчарех дола декхар да аьнна
хет сона. Вай массавар оарцаглавала веза аьнна хет сона вай метта тIаккха
хургда вай кхоаненга дог доахилга а.

Сай сочинени кхоачаеш сай нийсархошка ала безам бар са
лорабелаш вай мотт, безалаш из денна. Из вайна хозаш хилча вайна улув
хургья вай нана.

Везан Даьла ше иштта массанена гIалгIай мотт беза а из лархIа а
цун хозлен бIарг ца бузаш даха низ лулба вайна. Вай тахане бахьан лорае
вай ГIалгIайчен кхоане!

Бахалба гIалгIай

Шоай цIена мотт бувцаш

Къамашта юкье

Шоай нийса никъ лувцаш.

Тимурзиев Б.